

Sirdal kommune
Tonstad
4440 TONSTAD

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/16825

Dato
27.10.2017

Handeland renseanlegg - tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann i Sirdal kommune

Vi viser til søknad om utvidet utslippstillatelse for Handeland renseanlegg datert 22.11.2016 og øvrig kommunikasjon i saken.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder gir tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann i Sirdal kommune. Denne erstatter tidligere tillatelse.

Sirdal kommune har søkt om å utvide sin utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann til Sira. Gjeldende utslippstillatelse er overskredet og det er forutsatt fortsatt stor fritidsutbygging i området.

Sakens bakgrunn og redegjørelse for saken

I den gjeldende kommuneplanen er det forutsatt fortsatt stor fritidsutbygging i området. Ut fra dette er antall hytter/leiligheter/boenheter forutsatt økt fra 2100 i 2014 til 4200 i 2030. I gjeldende hovedplan for vann og avløp er det tatt hensyn til denne utvidelsen. Det søkes derfor om en utvidelse av gjeldende utslippstillatelse. Dette innebærer at Handeland renseanlegg med tilstøtende ledningsanlegg og pumpestasjoner må oppgraderes for å kunne ta imot økt tilrenning.

Alle avløpsanleggene i Øvre Sirdal er bygget ut etter separatsystemet som innebærer at bare spillvann blir tilført disse anleggene. Med andre ord blir takvann og overvann tatt hånd om av egne lokale avløpssystemer. Noe infiltrasjon i ledninger og kummer er vanlig og er under kontinuerlig overvåking. Alle kommunale pumpestasjoner har nødoverløp til Siravassdraget. Privateide pumpestasjoner uten mulighet for overløp til Siravassdraget har buffertank som benyttes ved eventuell pumpestopp/ strømbrudd. Tilførelsen til Handeland renseanlegg ble i 2014 anslått til 5000 pe organisk belastning målt som BOF5 og 7500 pe målt som hydraulisk belastning. Pe (personekvivalenter) er et mål på mengden organisk materiale i avløpsvannet. 1 pe defineres som den mengden organisk stoff som brytes ned biologisk med et biokjemisk oksygenforbruk over fem døgn (BOF5) på 60 gram oksygen per døgn. Utslipet søkes doblet, til 10 000 pe/15 000 pe organisk/hydraulisk belastning.

Eksisterende renseanlegg tilfredsstillende kravene til sekundærrensing og fosforfjerning, jf. forurensningsforskriften § 14-2. De to eksisterende biologisk/kjemiske renselinjene vil med forbedret slambehandling kunne oppnå dimensjonerende kapasitet på 83 m³/t, tilsammen 166 m³/t. Som reserve/sikkerhet vil det bli bygget en tredje prosesslinje bare med kjemisk rensing og flotasjon som partikkelavskiller/fellingsprosess. De to eksisterende Actiflo-linjene vil også bygges om til flotasjon slik at anlegget har samme prosess, fremfor to ulike. Den tredje linjen med kapasitet 83 m³/t kan nyttes for å ta raske kapasitetsøkninger i topphelger hvor biologisk renskapasitet ikke rekker å bli bygget opp tilstrekkelig raskt. Samlet kapasitet blir da 250 m³/t. Det nye utjevningsbassenget vil kunne gi en jevnere belastning på biotritt. Ved å drifte anlegget med noe restslam i utjevningsbassenget vil den biologiske renseseffekten ventelig kunne øke. Ut fra de valgte rensesprosesser forventes renseseffekter bedre enn 90 % for BOF5 (80 % ved full belastning på alle tre linjer og bedre enn 90 % rensing av Tot P (total fosfor) uavhengig av belastning).

Ecofact har gjennomført en resipientundersøkelse i perioden juli 2016- august 2017. Notat fra første periode ble oversendt 22.11.16, og utkast til rapport ble oversendt 6.10.17. Ecofact konkluderer med at økende fosforkonsentrasjoner fra de øvre til de nedre stasjonene kan ha sammenheng med avrenning fra jordbruk langs Sira og ved Tjørhomvatnet. Fosforkonsentrasjonen i Ousdalsvatnet virker ikke påvirket av utslippet fra renseanlegget. Det er derimot enkelte prøver som viser høye verdier av termotolerante koliforme bakterier, men det er ikke konkludert med om disse stammer fra avløpsanlegget. Ecofact anbefaler videre overvåking for å avklare årsak. Kommunen har opplyst at de allerede har en oppfølgingsplan for dette.

Uttalelser

Søknaden har vært kunngjort i tidsrommet 09.02.2017 - 10.03.2017. Det er kommet inn fire merknader til søknaden.

Grunneier på gnr. 11, bnr 3, Signy Surdal sier i sin kommentar at det i perioder er problemer med lukt på tomte ved renseanlegget. Ved lavtrykk er det i perioder kloakklukt ved våningshus til gnr 11, bnr 3 og 2 andre hus på nordsida av vegen. Som grunneier har jeg også fått klager på lukt fra hytteiere ved Handelandsdammen. Ved utvidelse av renseanlegg bør det tas hensyn til naboer og installeres luktreduksjon.

Sira Kvina Kraftselskap uttaler at selv om Siravassdraget er regulert vil det kunne forekomme at elven Sira vil ha vannføring og gjennomstrømning som før reguleringen fant sted. Under gitte omstendigheter vil vannføringen også kunne bli mindre enn uregulert vannføring ville vært.

Jan Ove Ousdal påpeker at forurensningsfaren for Ousdalsvatnet vil øke dramatisk som en følge av et økt utslipp fra Handeland renseanlegg. Videre mener Ousdal at det ikke er gjort en konsekvensanalyse, men en konsekvensvurdering. Vedlagt uttalelsen er dokumentasjon som også ble levert i forbindelse med søknadsprosessen ved etablering av Handeland renseanlegg i 2003. Ousdal skriver at noe av denne dokumentasjonen ikke gjelder i samme grad lenger. Vedlagt dokumentasjon er for lang til å refereres her.

Sirdal kommunes kommentar til Ousdals uttalelse er gjort med henvisning til nevnte notat fra Ecofact (22/11-16 – vist over) og der gjennomsnittlig fosfor for 2002 ligger over det som foreløpig er beregnet for 2016-17. Det ble registrert like høye bakteriekonsentrasjoner i juli 2002 som i oktober 2016 og ingen vesentlig forskjell i målt siktedyp. Konklusjonen i notatet er at det ikke grunnlag for å si at ting har endret seg. Ecofact foreslår likevel at de tar med alle parametere ved hver prøvetaking for sommersesongen 2017.

Vest-Agder fylkeskommune har ingen merknader til søknaden.

Fylkesmannens kommentarer til innkomne uttalelser:

Uttalelsene spenner over flere områder, eks. bekymring for lukt og friluftslivsinteresser. I hovedsak er det allikevel bekymringen for Ousdalsvatn som er mest sentrale. Etter Fylkesmannens syn er det nå mulig å kunne vurdere utslippet fra Handeland renseanlegg og hvordan det har påvirket vannkvaliteten. De forhold som berører kraftutbyggingen styres ikke av Fylkesmannen, men vi ser klart sammenhengen mellom sakene. Fylkesmannen har satt vilkår om videre regelmessig overvåking og kommunen har også selv en klar oppfølging for å finne årsaken til at det er enkelte prøver med høyt bakterieinnhold.

Begrunnelse for avgjørelsen

Handeland renseanlegg har krav om sekundærrensing og fosforrensning i henhold til del 4 Avløp i Forskrift om begrenning av forurensning kapittel 14 *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelser*. Renseresultatet for Handeland renseanlegg har de siste tre årene vist en renseeffekt for fosfor på mellom 91 % og 94 % samt mellom 92 % og 95 % for BOF5. Renseeffekten ligger godt innenfor kravene som stilles, det samme gjelder konsentrasjonsgrensene for BOF5 og KOF_{CR} (kjemisk oksygenforbruk).

Våre vurderinger iht. naturmangfoldloven og vannforskriften

Vedtaket er vurdert etter prinsippene i §§ 8 til 12 jf. § 7 i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Naturmangfoldloven setter krav til bakgrunnskunnskap for vedtak etter særlover som forurensningsloven med tilhørende forskrifter. Vi anser området for å være tilstrekkelig undersøkt med tanke på biologisk mangfold for dette formålet (se under).

Den eksisterende kunnskapen om området og dets biologiske mangfold anser vi for å være tilstrekkelig i forhold til sakens karakter. Vi har lagt Miljødirektoratet sin Naturbase til grunn og anser at kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, er tilstrekkelig ivaretatt. Det er registrert en rekke arter ved renseanlegget. Disse vil neppe, etter vår mening, berøres av utbyggingen. Det finnes et renseanlegg der i dag og utslippet som sådan vil ikke påvirke disse. Verken inntakspunktet eller utløpspunktet til og fra Tjørhomvatnet og Ousdalsvatnet har viktige naturtyper i umiddelbar nærhet.

I kunnskapsgrunnlaget skal også effekten av påvirkninger vurderes. Mulige effekter av de utslippene som det er søkt om er godt kjent gjennom erfaring med liknende tiltak. I følge Vannnett (inngangsportalen til informasjon om vann i Norge) er næringsforholdet for Ousdalsvatn god med tanke på totalfosfor. For Tjørhomvatnet nevnes renseanlegget under *Påvirkninger*, dog med ukjent grad av påvirkning. Det samme gjelder for Sirdalsvatnet. Strekingen

Tjørhomvatn til Sirdalsvatn har god svært gode og gode næringsforhold. For resipientene i området er langtransportert forurensning (næringsstoffer og særlig sur nedbør) den viktigste faktoren for kjemisk påvirkning.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, tillegger vi mindre vekt av de grunner som er nevnt over, nemlig at kunnskapen er tilstrekkelig. Føre-var-prinsippet skal vurderes selv om kunnskapen om naturverdiene er tilstrekkelig. Vi mener imidlertid at også kunnskapen om påvirkning fra denne typen utslipp er godt kjent.

Når man har god kunnskap om virkninger av et tiltak, skal det foretas en reell avveining av fordeler og skadevirkninger av tiltaket, veid opp mot andre vesentlige samfunnsinteresser, jf. lovens § 4 og § 5. Er det tale om en skade, men den ikke i særlig grad påvirker mulighetene for å nå forvaltningsmålene i § 4 og § 5, er det neppe tale om en alvorlig eller irreversibel skade. Da skal føre-var-prinsippet tillegges mindre vekt. Selv om forvaltningsmålene skal legges til grunn og vektlegges som nevnt, vil de ikke alltid bli avgjørende i en sak. Andre samfunnshensyn kan veie tyngre. Renseanlegget og utvidelse og oppgradering av dette er uten tvil av stor samfunnsinteresse. I tillegg er det ikke i dette tilfellet funnet naturtyper som blir skadelidende av tiltaket.

Prinsippet om samlet belastning er relevant. Naturmangfoldlovens (NML) § 10 *Økosystemtilnærming og samlet belastning* medfører at man skal vurdere konkret hva som tidligere har berørt landskapet, økosystemene, naturtypene og artene i det aktuelle tiltaksområdet. Videre skal fremtidige aktuelle tiltak også vurderes dersom det er en realistisk mulighet for påvirkning. Når det gjelder landskapet i denne sammenheng, vil kommunen som planmyndighet være den rette å forholde seg til. Ved vurderinger av samlet belastning skal en også se på situasjonen på kommunenivå, fylkesnivå og på landsbasis.

Fylkesmannen kan ikke se at den aktuelle saken sammen med de øvrige tillatelser og dispensasjoner som er gitt i dette området samlet sett vil føre til en uheldig belastning. Aktuelle vannforekomster i området er definert som sterkt modifiserte grunnet vannkraft. Det er vannkraft og regulering av vassdragene som gir som påvirkningsgrad hva fysiske inngrep gjelder.

Samlet belastning kan sies å være tålelig dersom naturmangfoldet ikke er klassifisert som truet og der forekomsten ikke er av høy verdi. NML §§ 4 og 5 sier noe om forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter. Når man i en konkret sak skal ta hensyn til forvaltningsmålene, har vi flere valg hvorav det i dette tilfellet er to ulike tilnærminger. Vi kan nekte utslippet eller vi kan stille krav om tilpasning/ avbøtende tiltak som vilkår for å tillate utslippet. Utfallet av saker vil avgjøres ut fra hensynet til naturmangfoldet veid opp mot andre samfunnshensyn, eksempelvis infrastruktur, kraftutbygging eller boligbygging. Disse paragrafene er også omtalt ovenfor. Det har vært utslipp av avløpsvann i flere år. Vi har ikke funnet dokumentasjon som sier noe om eventuelt tap av naturmangfold. Det som er aktuelt nå, er om de tiltakene som er, og har vært, inne til behandling etter forurensningsloven vil føre til tap av naturmangfold eller negativ påvirkning av naturmangfoldet. Dersom vi skal bruke § 10 om samlet belastning i vår saksbehandling, må det være snakk om tap av/negativ påvirkning av naturmangfold. Det kan vi ikke se er tilfellet her.

Prinsippene i §§ 11 og 12 er aktuelle. Lovens § 11 slår fast at tiltakshaver "skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter". Bestemmelsen forutsetter at det omsøkte tiltaket vil medføre skade på naturmangfoldet, og vi tillegger ikke prinsippet vekt i denne saken.

Paragraf 12 sier at man for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet må ta utgangspunkt i driftsmetoder og teknikk som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Med teknikk menes blant annet rensemetoder. Driftsmetoder omfatter tidspunkt for aktivitet, redskapsbruk og avbøtende tiltak. Best mulig lokalisering kan være at man for en planlagt vei velger en trasé som medfører minst mulig skade på leveområder til truede arter. Ved gjennomføring av tiltak skal det ifølge § 12 i naturmangfoldloven søkes å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet ved å ta utgangspunkt i teknikk, driftskostnader og lokalisering som gir de beste samfunnsmessige resultater. Etter Fylkesmannens vurdering ivaretas dette gjennom tillatelsens vilkår. Vi anser ikke vilkårene for å være urimelig ut fra tiltakets omfang. Dette er en løsning som isolert sett er det beste for miljøet.

Som nevnt i avsnittet over, har vi satt en rekke krav om rensing og drift av anlegget. Det er også satt krav om overvåking. Miljøvernavdelingen anser vilkårene som tilstrekkelige. Vedlegget med tillatelsens vilkårsdel er basert på en oppdatert versjon som er brukt i andre tillatelser for større rensesanlegg.

Vi anser ikke tiltaket som så stort at det forringer miljøtilstanden i vannforekomsten, og viser i denne sammenheng til vannforskriftens § 12 første ledd bokstav a. Etter vår vurdering vil ikke dette konkrete tiltaket virke inn på om miljømålet for vannforekomsten nås eller ikke.

Kravene i vannforskriften anses ivaretatt gjennom vilkår 7.1. Det tas forbehold om at det kan stilles ytterligere krav etter vannforskriften. Kommunen skal ha kjennskap til om ledningsnettene berører sårbare naturtyper eller områder som brukes av sårbare arter. Det må utvises særlig aktsomhet ved planlegging av nye ledningstraseer og ved graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke naturmangfoldet. Fylkesmannen vurderer utbyggingen som meget positiv med hensyn på å opprettholde renskravene som stilles for denne typen anlegg. Fylkesmannen kan ikke se nevneverdige negative sider ved utbyggingen. Tillatelse er derfor gitt på bestemte vilkår, se vedlegget med tillatelsens del om vilkår.

Vi ber for øvrig om at resultatene fra resipientundersøkelsen importeres til Vann-Nett. Det er nyttig over tid å ha dataseriene tilgjengelige i en database, og det vil også være et krav på de kommende undersøkelsene jf. pkt. 7.2 i vilkårsdelen om rapportering.

Andre forhold

Søker er selv ansvarlig i forhold til andre brukerinteresser som kan bli berørt, herunder vanninntak og andre installasjoner. Søker er også selv ansvarlig for å innhente andre tillatelser som er nødvendige.

Dette vedtaket er gjort med bakgrunn i det vi i dag vet om området. Vi bemerker at søknaden er behandlet etter forurensningsloven og at søker også må innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk, blant annet plan- og bygningsloven. Privatrettslige forhold forutsetter vi avgjort før tiltaket finner sted. Aktuelle etater samt berørte parter mottar kopi av dette vedtaket.

Ansvarsforhold

Tiltakshaver er ansvarlig for at tiltakene gjennomføres i henhold til vilkårene i tillatelsen. Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver for ansvaret for innhenting av tillatelser etter annet lovverk eller fra berørte grunneiere og rettighetshavere mm.

Erstatningsansvar og klageadgang

Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver eller anleggseier for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jf. bl.a. §§ 10 og 17 i forurensningsloven.

Denne avgjørelsen kan etter § 29 i forvaltningsloven påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker fra meddelelsen. For den som ikke har mottatt underretning om vedtaket, løper fristen fra det tidspunkt han har fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket. Klagen bør begrunnes og skal sendes via Fylkesmannen.

Gebyr

Vi viser til forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 39 om gebyrer til statskassen for Miljødirektoratet og fylkesmannens arbeid med tillatelser mv. På bakgrunn av de opplysninger som søker har gitt i søknaden, vurderer vi tiltaket plassert under gebyrsats 5, jf. forurensningsforskriften § 39-4 (nye og endring av tillatelser). Det betyr at søker skal betale et gebyr på kr. 36 200 for saksbehandlingen. Faktura med innbetalingsblankett vil ettersendes vedtaket. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Et vedtak om gebyrsats kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker etter at brev er mottatt, jf. forurensningsforskriftens § 41-5. Eventuell klage bør begrunnes og skal sendes Fylkesmannen. Klagen gis ikke oppsettende virkning, og det fastsatte gebyr må derfor betales i samsvar med ovenstående. Hvis Miljødirektoratet imøtekommer klagen, vil det overskytende beløp bli refundert.

Med hilsen

Ingunn Løvdal (e.f.)
ass.miljøverndirektør

Veronica Skjævestad
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Lillian Raudsandmoen, tlf: 37 01 75 41

Vedlegg

1 Handeland renseanlegg - utslippstillatelse vilkårsdel

Kopi til:

Jan Ove Ousdal

Sira Kvina Kraftselskap

Signy T. Surdal

VAF

NVE

Miljødirektoratet